

Կ Ա Տ Ո Ն Ի

ՅԱՂ. ՈՒՍՄԱՆ ԲԱՐԻՈՔ

ԿԵՆՅԱՂԱՎԱՐԵԼՈՅ

(Հարունակութիւն, տես թիւ 9.)

Մ Ա Ս Ն Ա Ռ Ա Ձ Ի Ն

Որի գորով Լստուածութիւն,
Որպէս ասեն գրոյ պատմութիւն.
Հոգւով պարտէ պաշտելութիւն,
Սպբուր մտօք վերյարգութիւն.

Հսկեա, մի տար միշտ քուն աչաց,
Լը մի հանգիստ ժամուց բաղմաց.
Քանզի առիթ է չարութեանց,
Սորբութեանց և յոռութեանց.

Վարկեա դու մայր և գլուխ բարեաց,
Սանձահարեւն զձայր լեզուաց.
Քանզի ըզնա Լստուած սիրեաց,
Որ լռութեան միշտ հետեւեաց.

Ներհակ դու քեզ մի լինիցիս,
Կամ հակառակ գտանիցիս.
Թէ մի անգամ քեզ ներհակիս,
Դու ոչ երբէք համաձայնիս.

Թէ հայելով ի կեանս մարդկան,
Ոչ գտեր զք օրինական,
Սիքամահեր զնիւթական,
Օ՛ի չիք բնաւ անպարտական.

Լիթե ունիս ինչ սիրելի,
Որ և իցէ քեզ մնասելի,
Նմա է միշտ նախադրելի,
Որ է օգուտ ամանակի.

Հաստատ կամ հեղ լիջիր միայն,
Ճամանակին ըստ պահանջման.
Քանզի գիտնոյ չիք հեշտական,
Քան զգարս փոխել կենցաղական.

Սի զուր գիցես ունկլն կանանց,
Ի զճառայիցդ գանգատողաց.
Օ՛ի զոր բաղմիցս այրն սիրեաց,
Օ՛այրն բաղմիցս կին իւր ատեաց.

Յորժամ զք աստ կամիս ուղղել,
Լը նա չկամի ձայնիդ լեւել.

Թէ ըսկար սրտիւ սիրել,
Սի դադարիր միշտ ազգ առնել.
Ի աղմակսօսից դէմ յանդիման,
Սի ամրոյի լիցի նման.

Օ՛բարբառ ունին ամենեքեան,
Օ՛իմաստութիւն սակաւք միայն.
Սիշտ ցոյց այլոց սիրոյ նշան,
Քաղցրագունից իցես նման.

Իարի լեր միշտ բարեաց մարդկան,
Տես մնաս չառնէ ամբարտախն այն.
Խռովակսօսից կացցես ի բաց,
Սի տար պտաճառ բանիւք լեզուաց.

Քանզի լուել չումք մնասեաց,
Լը մնաս եղեւ խօսիլ բաղմաց.
Լըք քեզ իր ինչ է խօսեցեալ,
Սի կարծեր միշտ ստոյգ եղեալ.

Հաւատարիմ սակաւ գտեալ,
Ի աղումք բաղմաց է ասացեալ.
Յորժամ գայ քեզ փառք յօտարաց,
Լեր դատաւոր քոյոց արդեանց.

Լը առաւել քան քո մտաց,
Սի հաւատար փառս տուողաց.
Դու գայոց բարերարաց,
Լըրկար բանիւք պատմեա բաղմաց.

Լըք դու առնես զգարիս նմանեաց,
Սի ինչ յայտներ ընկերակցոց.
Ի ծերանալդ պարտ է յիշել,
Օ՛խօսս և գործս այլոց գիտել.

Օ՛մանկութիւնդ ի միտ բերել,
Ի քոյ յօգուտ օրինակել.
Լըք դու զանձդ յաջող գրտար,
Օ՛անյաջողիդ մի մոռանար.

Նախնեաց յեսինք միշտ անդադար,
Ոչ ցուցանեն զնոյն կամար.
Քանզի երկբայ և անցաւոր,
Սիք է տուեալ կեանս կարեւոր.

Ի մահն այլոց օրինաւոր,
Սի յոյս դիցես յօժարաւոր.
Թէ բարեկամ քեզ ինչ տացէ,
Յօժար սրտիւ ընծայեսցէ.

Օ՛չնորհն զայն վերբնկալցիս,
Լը մի բնաւ զայն մոռացիս.
Քանզի մանուկ աղքատ ծընար.

Ե յայդէս յաշխօրհն երեւեցար,
 Յաղթատու թեան բեռինս տարար,
 Համբերելոյ լիւր միշտ յօժար:
 Յօրէ վերջնոյն քոյոյ կենաց,
 Սի երկնէիր ՚ի մէջ մրտաց,
 Որ մեռանիլ երբէք վախեաց,
 Սընաց թափուր յանտի կենաց:
 Թէ ոչ առնեն քոտ արժանեաց,
 Քոյդ բարեկամք քոյոյ բարեաց,
 Սի բամբաստեր՝ այլ ՚ի Տէր հայեաց,
 Եւ ժուժկալ լիւր և համբերեաց:
 Օգոր ինչ ունիս՝ ՚ի կիր արկցես,
 Ըմէն իրօք դու լի կցես,
 Եւ թէ լինի որ սրհնեցես,
 Օգտակարիւ և գիտացես:
 Յորժամ առնել զիր ինչ կարես,
 Օայն դու յայլում մի խտտեցես,
 Ընմիա լինել զքեզ մի ցուցցես,
 Թէ երեւիլ մարդ կամեցես:
 Եթէ իցէ քեզ սիրական,
 Որ կեղծաւոր և ստաբան,
 Կեղծեա և դու նրմին նման,
 Օ ի արհեստիւք արհեստք զընան,
 Սի դար գովեր յաճախանօք,
 Ընոյշ և քաղցր բարբառօք,
 Օ ի մարդն անոյշ և քաղցր երգօք,
 Թոչունս խաբեն որոգայթիւք:
 Թէ իցէ քեզ ստացեալ որդիս,
 Ըլ տալ նոցա ինչս ոչ ունիս,
 Ըստ նոցա՝ զարհեստ տառաջիք,
 Օ ի կերակրիլ միշտ կարաջիք:
 Ը՛վատ երբեմն քեզ սիրելի,
 Երբեմն աղնիւն է խտտելի,
 Ըզրանք չէ քեզ միշտ բաղձալի,
 Ըգահումեան չէ հետեւելի:
 Օգոր առացեր քամահելի,
 Ըկցի ՚ի քէն յոյժ խտտելի,
 Օ ի վարդապետ նախատելի,
 Ը որ առնէ նախատելի:
 Հայցես զիր ինչ արդարութեամբ,
 Որ լի իցէ համեատութեամբ,
 Օ ի մի լուիցես բացատութեամբ,
 Երբ հայցեցես անմոտութեամբ:

Թէ ինչ է քեզ անձանաշմամբ,
 Սի պարծենար անմոտութեամբ,
 Օ ի իրն յայտնի իմատութեամբ,
 Ընայտ լինի անմոտութեամբ:
 Վանդի մեր կեանք իսկ գտանի,
 Ի մէջ երկրոյ եգեալ վառնի,
 Օգոր մի թողուր որ անցանի,
 Յորում վատապէ և շահ չըլնի:
 Դու որ զընկերդ յաղթել կարես,
 Սի նեղեցես՝ պարապ թողցես,
 Օ ի սիրական հաստատ գրացես,
 Որոյ յաւէտ բարի ապցես:
 Երբ դու հայցես զմեծագոյն,
 Սի յապաղեր տալ փորրագոյն,
 Օ ի այն կերպիւ սիրեւագոյն,
 Եղիցի քեզ մերձակագոյն:
 Սի ընդ ումեք դու վիճեցես,
 Օ ի մի շնորհաց թափուր ելցես,
 Սի ատեցողս անձին գացես,
 Ըլ զմոտ թիւն սիրով տեսցես:
 Թէ բարկանաս դէմ ծառայից,
 Գողով նոցա յանիմատից,
 Օ անձնդ ՚ի մէջ գիր համբերից,
 Օ ի ներեցես ողորմակից:
 Թէ գող կարես յաղթողագոյն,
 Ը եր համբերող ներողագոյն,
 Ի մէջ բարեաց է մեծագոյն,
 Համբերութիւնն է ծանրագոյն:
 Օ ինչ վատախօք դու շահեցար,
 Պահես զնա խնայաբար,
 Երբ զէն լիցի պատահաբար,
 Ըրատապցիս կարօտաբար:
 Յուէտ այլոց մի հրաւիրող,
 Սակոյն երբեմն լիցի կօշող,
 Եթէ իցես յոյժ յաջող,
 Ը եր քոյդ անձին միշտ խնամող:

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Եթէ կամիս դու ճանաչել,
 Թէ զինչ իցէ երկրագործել,
 Օ ի իրդիլիս ՚ի ձեռդ առնուլ,
 Ը քեզ լմբան և ընթեռնուլ:

Եթէ բուսոցն զօրութիւնս,
Եւ եւս տնկոցն զօգտութիւնս,
Եւ իմանալ քեզ ցանկութիւն,
Տես Սակերի զպատմութիւն :

Թէ զպատերազմ Հռոմայ մեծին,
Օքաղաքական վեճքս նոցին,
Գիտել կամիս ՚ի միասին,
Գուէանսի (1) ցանկա գրքին :

Թէ կամ է քեզ յաւէտ սիրել,
Կամ շարժող կապ ցուցանել,
Եցես պատրաստ ՚ի ձեռս ունել,
Օ՛նասովնի (2) գրեանն սրահել :

Իսկ թէ հոգաս իմաստութեամբ,
Ընդուցանել կեանս բարութեամբ,
Իւր ինձ ուրեմն ժողովութեամբ,
Ուսիր գնալ միշտ ուղղութեամբ :

Ընծանօթից իսկ թէ կարես,
Յաւէտ նոցա զահ ցուցցես,
Օքարեկամս ստանայցես,
Եւ արքայի նմանիցես :

Թող զխորհուրդ աստուածային,
Եւ զինչ իցէ տունն երկնային,
Քեզ մի իցէ որոնելին,
Եւ լեր հասու անցաւորին :

Չգեսա ՚ի քէն զերկիւզ մահու,
Սի յամենայն տրոմիր ժամու,
Օ՛ի է յիմարութեան չափու,
Թողուլ զերկրանս այս կենցաղու :

Ըմենեւին մի բարկացես,
Եւ մի զիրաց ինչ վիճեացես,
Օ՛ի բարկութեամբ ոչ կարացես,
Նա եւ զուղիղն ոչ իմացես :

Ի ծախս անձինդ դու խնայես,
Սակաւապետ լինել փութա,
Օ՛ի անսպթաք նաւն ու զղի,
Ուր փօրը հաղմալ տարեալ լինի :

Օգր ինչ յամօթ քեզ համարիս,
Սի տար պղծն ՚ի լեկիս,
Օ՛ի մի յաւէտ մեղադրեալիս,
Եւ միշտ յայլոցն անպոսնեացիս :

Օ՛մեղս մարդկան մի գիտացես,
Հետաքրքիր մի դու իցես :

Օ՛ի զոր այժմիկ անձանայես,
Հայրւմ ժամու տեղեկացես :

Օ՛մարմնոյ ու մեք տկարութիւն,
Սի անարգեր զուժեղութիւն,
Քանզի ունի զիմաստութիւն,
Եւն ում երբեմն չիք զօրութիւն :

Թէ որ քան զքեզ տկարադոյն,
Սի հետեւ իր յոյժ մօտադոյն,
Օ՛ի պատահի յաղթեցելոյն,
Հաղթել երբեմն հօրադոյն :

Սի վիճեացես զանձանօթից,
Պէտքես բանիւք եւ զանյայտից,
Օ՛ի վէժ փոքրիկ եւ սիւրճակից,
Հետոյ բերէ զբաղում կսկիծ :

Օ՛ինչ է խորհուրդ աստուածային,
Սի որոներ զմայրդ հողային,
Օ՛ի որ տահման առանց քոյին,
Հանցէ Կտուած դատաստանին :

Զանա զնախանձն հեռի առնել,
Խոնարհութեամբ քոյով արգել,
Չիցէ կարող որ քեզ վնասել,
Կամ զքեզ երբէք տրտում առնել :

Սրաի մօք լեր հաստատեալ,
Երբ անիրու դատապարտեալ,
Օ՛ի է յաւէտ նա երանեալ,
Թիւր դատողէն վճիռ կրեալ :

Օ՛ի արժանի գովտանաց,
Սի զքեզ առնէր սրտաւանաց,
Եւս գու յատուկ յիմար արանց,
Որք են միշտ տունն ունայնութեանց :

Յորժամ ծախքդ ըս զմտադառի,
Օ՛ախեսա զինչդ տակաւակի,
Օ՛ր ստացար ժամու բաղմի,
Սի կորուսցես ժամու կարծի :

Եւր յիմարաց երբեմն նման,
Ժամանակին ըստ սրահանման,
Ունիլ զկերպ յիմարութեան,
Եւ օրինակ խոհեմութեան :

Ի բաց հերքեա զչար ցանկութիւն,
Եւ եւս յաւէտ զագահութիւն,
Քանզի սօքա զվատութիւն,
Սիշտ ծնանին եւ զչար անուն :

(1) Աննէա Լուկանոս լատին ճարտարաբան :

(2) Այն է Ուլիսիոս բանաստեղծ :

Սի հաւատար բաղմախօսաց .
Նոր ինչ յաւէտ և սրտմոզաց .
Օ ի փոքր հաւատ բաղմասողաց ,
Ետուն խոհեմք միշտ այնպիսեաց :

Երբ դու արբեր գինի նուազ ,
Երբ դու յաւէտ քեզ դատախազ .
Քանզի գինւոյն չէ ինչ մնաս ,
Եւ ըմպողին է միշտ մառազ :

Պաղտնի խորհուրդ քոյոյ սրտի ,
Ղիբ ի սիրան բարեկամի .
Եւ զողջութիւն մարմնոյդ բժըշկի ,
Ղիբ ի ձեռս հաւատար մի :

Օ ձախորդութիւն պատահաբար ,
Սի կրեացես դու տրտմաբար .
Բաղդին է չար նետ գաղտաբար ,
Օ ի հարկանէ ու ժեղաբար :

Պու զապառնիս յառաջ գիցես ,
Եւ զգուշութեամբ միշտ քննեացես .
Քանզի սակաւ մնաս կրեացես ,
Երբ զհանգերձեալս դու շակեացես :

Են յաջողմանց ի մէջ բաղմաց ,
Սի կորուսցես զգոյն երեսաց .
Պահեա զոյսն ի մէջ մըտաց ,
Օ ի ժամ մահու է ի կարեաց :

Օ ինչ է բարին ծանօթ գողով ,
Սի ընկեացի աւուրբ միով .
Օ ի դէպ ժամուն ճակատն հերով ,
Բայց հերթափ բնաւ յետնով :

Օ ինչ հետեւի զայն հագացես ,
Եւ զգալոցն յառաջ տեսցես .
Եւ զյետինն նախ միշտ քննեացես ,
Եպա խոհեմ զանձնդ արացես :

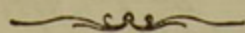
Օ ի դու իցես ի զօրութեան ,
Երբեմն զքեզ տուր ճշդութան .
Սակաւ է պարտ տալ ինդութեան ,
Բազում յաւէտ յառողջութեան :

Սի ցրեր բաղմաց զգատաատան ,
Չհաւանիս քոյին միայն ,
Ենարգողացն որ է նրման ,
Սա չէ երբէք հաճոյական :

Քոյ մանաւանդ հոգածութիւն ,
Ե իցի յաւէտ ի փրկութիւն .
Սամանակին չիբ մեղադրանք ,

Երբ դու քեզ տաս մեծ տառապանք :
Հոգ մի լիցի ի յերազոց ,
Օ ի միտք հակէ յանկացելոց .
Օ ինչ յոյս իցէ հասկացելոց ,
Են գոլ փափաք նիրհեցելոց :

(Երբեմն ինչ) :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՐԴԻԻՆՔ

Ղիտեմք ի փորձոյ թէ՛ որ և իցէ
աշխատութիւն մի աւելի կը քաջալե-
րուի երբ ի տես հասարակութեան
դրուելու լինի այն : Եւ որովհետեւ
բնական է մարդոյս անձնասիրութիւ-
նը և գովութիւն լսելու սէրը , մա-
նաւանդ երբ տղայ հասակի մէջ է ,
ուստի երբ կը տեսնէ որ իւր վաս-
տակները հասարակութեան զիմաց
կը դրուին , թէ և կարեւորութիւն մի
տրուելու չըլլայ անոնց , և ոչ ուշադ-
րութեան արժանի համարուին , այ-
սու ամենայնիւ համբալ միմիշտ այն
հրատարակութեան մէջ իրեն անձ-
նասիրութիւնը շողքորթող և զինքը
գովաբանող լեզուներ երեւակայելով
կը գրգռուի և դիւրի յառաջ երթա-
լու մղում մի կ'ունենայ : Եւս դի-
տաւորութեամբ է որ յանձն առինք
Սիօնի մէջ հրատարակել սուրբ Եթու-
սոյս Վարդի գրաւոր աշխատութիւն-
ները , թէ՛ հեղինակութիւն և թէ՛
թարգմանութիւն , ինդրելով կան-
խաւ բանասէր ընթերցողներէն՝ որ
իրենց ներողամտութեամբը ընդու-
նին՝ թէ և ուշադրութեան արժանի
նիւթ մի չգտնեն անոնց մէջ : Քա-
ջալերութիւնը մեծ դաս մի է ազգաց
յառաջադիմութեանը :

Հետագայ առաջին յօդուածը դը-
րողը Եղիշուոսի ազգայիններէն մե-